

Anmeldelser

Tips om medisinsk litteratur, andre bøker, filmer og elektroniske medier som bør anmeldes, sendes tidsskriftet@legeforeningen.no

Oppdatert psykiatrikritikk med gode kliniske poenger

Bøe TD, Thomassen A.

Fra psykiatri til psykisk helsearbeid

Om etikk, relasjoner og nettverk. 307 s.

Oslo: Universitetsforlaget, 2007. Pris NOK 339

ISBN 978-82-15-01094-6

Forfatterne ønsker å «bringe frem det vi synes må være viktige elementer i det psykiske helsearbeidet som nå er i ferd med å formes og utvikles», og boken skal være deres bidrag til utvikling av fag og praksis. Man

kan få inntrykk av at de ikke har ønsket å definere noen klar målgruppe, men etter gjennomlesing synes den i hvert fall å være rettet mot alle som arbeider i feltet eller som kan komme i posisjon til å påvirke det. *Fra psykiatri til psykisk helsearbeid* kan først og fremst oppfattes som et slags fagpolitisk manifest fra forfattere som er kjente talsmenn for et postmoderne og konstruktivistisk syn på psykiatri. Den bygger på en utgivelse fra 2000 (1).

Omslaget er grønt, bladfullt og harmo- nisk. Boken er inndelt i tre definerte hoved- temaer, det er 11 kapitler med underka- pitler, en litteraturliste og et kort register. Språket har en muntlig form, og er både argumenterende og reflekterende på samme tid. Kun én figur/illustrasjon er med.

I prologen gir forfatterne en avklaring av sin begrepsbruk og introduserer dialog basert på etikk som et nytt paradigme for fagområdet. Det første hovedtemaet, Psy- kisk helsearbeid og kunnskap, retter et kri- tisk søkelys på anvendelsen av kunnskap i tradisjonell forstand og refererer tenk- ningen til flere samtidsfilosofier, bl.a. Skjervheim, Levinas og Løgstrup. I neste hovedtema, Relasjoner i psykisk helsear- beid, argumenteres det videre for viktig- heten av gode relasjoner og kontekstuell tenkning. Det siste temaet, Lokalbasert psykisk helsearbeid, kan sies å omhandle mer praktiske konsekvenser av budskapet i de foregående temaene med eksempler bl.a. fra Seikkulas «åpne samtaler i nett- verk».

Boken er ordrik, med flere repetisjoner

og paradokser. Dette er kanskje i tråd med forfatternes faglige tilnærming, men det går utover klarheten og oversikten. Styrken ligger etter mitt syn i beskrivelsen av vik- tige prinsipper i god klinisk holdning. Dette gjelder spesielt grunnlaget for god rela- sjonsbygging. Her trekkes andre tenkere inn på en relevant måte, og det er flere gode poenger. Når disse prinsippene så skal over- føres til å omfatte hele fagforståelsen, og forfatterne argumenterer for et normalper- spektiv på psykiske lidelser, savner jeg en vesentlig grundigere diskusjon. Boken synes for ubalansert og kontroversiell til å anbefales som en generell innføring i arbeid i psykisk helsevern for høyskole- studenter i helsefagene, det som nok vil være bokens viktigste lesekrete. Den vil egne seg bedre som inspirasjonskilde for praktisk arbeid for klinikere med noe fartstid, men også som en norsk oppdate- ring på en fagpolitisk retning med betydelig innflytelse.

Petter Andreas Ringen

Avdeling for forskning og undervisning

Psykiatrisk divisjon

Ullevål universitetssykehus

Litteratur

1. Bøe TD, Thomassen A. Mot en mer menneskelig psykiatri. Oslo: Universitetsforlaget, 2000.

Det vonde – går det an å forstå det?

Aambø A, red.

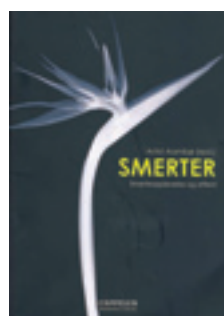
Smertes

Smerteopplevelse og atferd. 233 s, ill.

Oslo: Cappelen Akademisk Forlag, 2007.

Pris NOK 298

ISBN 978-82-02-25905-1

11 stemmer snak- ker om smerter. Stemmene som målbærer kunns- kap om smerter, tilhører profesjo- nelle hjelpere, fors- kere, lærere og råd- givere, de fleste av dem med helsefag- lig bakgrunn (i til- legg en antropolog

og en sosiolog). Redaktøren selv er lege fra primærmedisinen. Han må derfor antas

å være erfaren i møte med mange slags smerter, siden smerte er et av de sentrale helseproblemene som bringer mennesker til allmenmedisinen.

Når jeg åpner en antologi, er jeg alltid spent på om jeg virkelig kommer til å møte en flerstemt drøfting eller en samstemt, redaktørbestemt omtale av et tema. Derfor stusser jeg ved undertittelen. Ordet smerte- opplevelse begrepsfester et subjektivt fenomen, en erfaring innenfra. Ordet atferd refererer til være- eller handlingsmåter slik de fremstår for en observatør, objektivt, utenfra. Indikerer undertittelen at jeg går inn i et kjent landskap, hvor alt subjektivt er tvilsomt og bare det objektiverbare er sant? Er boken dikotomt strukturert, slik undertit- telen antyder?

Det virker beroligende at redaktøren åpner sin innledning med å påpeke et sent- ralt problem i møte med smerte: språket. Han har valgt bidragene ut fra en bevissthet om at ord bærer ulik mening og at språket er mangetydig. Derfor nevnes nokså snart ord som «somatisering» for smerteerfa- ringer som ikke kan objektiveres medisinsk og som derfor markerer grensen i det diko- tomt strukturerte helsesystemet.

Med denne bevisstheten som rettesnor lar redaktøren sine medforfattere nærme seg smerten som et fenomen med mange aspekter. De omtaler smerte i nevrobiolo- giske, eksistensielle, relasjonelle, kultu- relle, emosjonelle og kommunikative termer eller modeller. Like sammensatt er den teoretiske bakgrunn som omtalene er forankret i.

Noen av forfatterne forteller historier fra egen klinisk hverdag. Disse historiene har stor gjenkjennerverdi for helsefaglige klinikere. De belyser sammenhenger som oftest ikke gjøres relevante i biomedisinske sammenhenger, men som viser seg å ha stor betydning for forståelsen av smerteut- trykket. Flere av forfatterne drøfter smerte- uttrykkene og smertepresentasjonene i en sosiokulturell forståelsesramme hvor kroppen som bærer av mening og historie blir kilden for ny kunnskap, både for pasienten og behandleren.

Målgruppen er profesjonelle i helsefag og i rådgivningsfunksjoner. Fordi boken ikke er ensartet med henblikk på det teore- tiske grunnlaget for bidragene, fordrer den refleksjon. Samlet sett utfordrer tekstene leserens egen oppfatning av hva smerte er og hvordan man kan forstå smerteuttryk- kene som man møter hos medmennesker